

**rijksuniversiteit
groningen**

Onderzoek naar SterkWerk

Informatie over voorwaarden,
databeheer en privacy

Contactpersoon onderzoek: Julia Fischmann
E-mailadres: sterkwerk@rug.nl
Telefoonnummer: 050 3635490

Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72, 9700 AB Groningen
E-mailadres: privacy@rug.nl
Functionaris voor de Gegevensbescherming: Arjen Deenen

Contactpersoon onderzoek: Julia Fischmann
E-mailadres: sterkwerk@rug.nl
Telefoonnummer: 050 3635490

Gerandomiseerd onderzoek met controlegroep

Uw school wordt onderdeel van een gerandomiseerd onderzoek met controlegroep. Dit betekent dat wij de effectiviteit van het programma SterkWerk onderzoeken door scholen die het programma gebruiken (interventiescholen) te vergelijken met scholen die het programma niet uitvoeren (controlescholen). De scholen in de controlegroep staan op een wachtlijst om het programma na afloop van het onderzoek te kunnen starten. Welke school het programma meteen invoert en welke school op de wachtlijst komt wordt door toeval bepaald (randomisering). De onderzoekers hebben hier geen invloed op.

SterkWerk is gebaseerd op het Meaningful Roles programma ontwikkeld door de psychologen Bruce Ellis, Anthony Volk en Dennis Embry. Het team onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen heeft de Nederlandse toepassing verder vormgegeven. Er is nog weinig bekend over de effectiviteit van SterkWerk. Een kleinschalig onderzoek in de Verenigde Staten heeft laten zien dat het aantal negatieve incidenten (ruzies, gevechten) in een school is gedaald. De onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen hebben een pilotstudie in twee scholen in Nederland uitgevoerd om het programma uit te proberen en de vragenlijst te testen.

Onderwijsinspectie

In lijn met de *zorgplicht sociale veiligheid* moet elke school bepaalde gegevens aan de onderwijsinspectie terugkoppelen. Hierbij gaat het om informatie over pesten, welbevinden op school en conflict in de klas. Deze informatie wordt in de onderzoeksvragenlijst van SterkWerk verzameld. De onderzoekers bieden aan om de nodige gegevens naar de onderwijsinspectie terug te koppelen. Hiervoor wordt een verwerkersovereenkomst tussen de school en de Universiteit getekend. Wij vragen ook om schriftelijke toestemming om de gegevens in naam van de school door te mogen sturen.

Voorwaarden deelname

Andere programma's voor sociaal-emotionele ontwikkeling. De school is geen school voor speciaal onderwijs en werkt ook niet met KiVa of PRIMA. Omdat dit onderzoek gericht is op de effectiviteit van SterkWerk tegen pesten sluiten wij programma's van deelname uit waar al veel onderzoek naar is gedaan. Aangezien SterkWerk geen lesmethode is, kan het uitgevoerd worden in combinatie met andere programma's gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Wij vragen u echter om niet met een nieuw programma voor sociaal-emotionele ontwikkeling te starten. Ten eerste kunnen de onderzoekers dan niet goed weten of een gemeten verschil mogelijk door het andere programma komt. Daardoor wordt ons onderzoek minder betrouwbaar. Ten tweede vraagt het opstarten van een nieuw programma een grote tijdsinvestering. Wij willen voorkomen dat u door tijdsgebrek beide programma's niet kunt uitvoeren zoals deze zijn bedoeld.

Medezeggenschapsraad. De medezeggenschapsraad (MR) gaat akkoord om deel te nemen aan het programma. De school geeft alle ontvangen informatie betreffende de deelname aan het onderzoek door aan de MR. Wij zullen een vertegenwoordiger van de MR vragen om een korte verklaring te ondertekenen.

Faciliteren van onderzoek. Leerkrachten ondersteunen bij het verzamelen van toestemming en houden toezicht op het invullen van de online vragenlijsten. De school geeft de leerkrachten de tijd en ruimte hiervoor.

Kosten

Er zijn geen kosten verbonden aan de deelname aan het onderzoek en aan de implementatie van SterkWerk in de school. De school mag ook na afloop van het onderzoek het programma en het materiaal blijven gebruiken.

Na afloop van het onderzoek kunnen er wel kosten verbonden zijn aan verdere ondersteuning, uitrol van het programma of aanvullende trainingen. De school is natuurlijk niet verplicht om deze aanvullende dienstverleningen te gebruiken.

Doel gegevens

Effectiviteitsonderzoek naar SterkWerk. De onderzoekers gebruiken de antwoorden van de vragenlijst om de effectiviteit van het programma te toetsen. Resultaten kunnen worden gepubliceerd in een proefschrift en in wetenschappelijke tijdschriften. De resultaten zijn niet herleidbaar tot individuele kinderen en ook niet tot de school.

Overig onderzoek De antwoorden kunnen worden gebruikt voor overig onderzoek naar het welzijn van kinderen en hun omgang met elkaar. Dit gebeurt alleen als de ouder of verzorger hiervoor apart toestemming geeft. Resultaten uit overig onderzoek kunnen worden gepubliceerd in een proefschrift, in onderzoek voor scripties en in wetenschappelijke tijdschriften. De resultaten zijn niet herleidbaar tot individuele kinderen en ook niet tot de school.

Uitvoering programma. Een klein deel van de antwoorden wordt aan de leerkracht teruggekoppeld in de vorm van een rapport. Deze rapporten gebruiken leerkrachten om de rollen aan te passen en op die manier SterkWerk goed uit te kunnen voeren. *Dit is alleen van toepassing als de school het programma uitvoert.*

Monitoring onderwijsinspectie. De nationale onderwijsinspectie wil sociale veiligheid in scholen in kaart brengen en vraagt scholen daarom om jaarlijks gegevens door te sturen die overeenkomen met de gegevens die verzameld worden voor dit onderzoek. In overleg met de school kunnen de betreffende gegevens teruggekoppeld worden aan de nationale onderwijsinspectie. De onderzoekers doen dit in naam van de school. Voor meer informatie, zie:

onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/sociale-veiligheid/toezicht-op-naleving-zorgplicht-sociale-veiligheid-op-school

Monitoring & procedure onvoorziene situaties

Wij willen een goed beeld krijgen van hoe het programma op de school verloopt. Daarom bekijken de onderzoekers halverwege het schooljaar de klassenrapporten van elke klas. Een onderzoeker zal vervolgens contact opnemen met de school om het verloop van het programma op de school te bespreken. Als er ongewenste effecten zijn, bijvoorbeeld een toename in pestgedrag, overleggen de onderzoekers met de leerkrachten om tot een oplossing te komen.

Controlescholen starten in het schooljaar 2020/21 met het programma. Op dat moment is het onderzoek afgelopen. Om ook het eerste jaar van implementatie van controlescholen te kunnen monitoren, vragen wij de controlescholen om in 2020/21 alsnog de korte vragenlijst drie keer in te invullen. Op deze manier kunnen wij als onderzoekers actie ondernemen als er ongewenste effecten optreden.

Procedure onvoorziene situaties

De procedure voor onvoorziene situaties is voor het geval dat er situaties optreden die het verloop van SterkWerk op school niet meer acceptabel of veilig maken, bijvoorbeeld langdurige ziekte van de leerkracht, belangrijke veranderingen in de directie, nieuwe indeling van een groot aantal betrokken klassen, of ongewenste uitkomsten van het programma op basis van de rapporten.

Wanneer leerkrachten of de medezeggenschapsraad vinden dat het programma niet meer op een acceptabele of veilige manier op de school kan worden uitgevoerd nemen zij contact op met de onderzoekers. Er wordt zo snel mogelijk een overleg met de onderzoekers, school-coördinatoren, de medezeggenschapsraad en eventueel andere betrokken partijen (zoals leerkrachten of ouders)

gepland. Tijdens deze bijeenkomst wordt een individuele oplossing voor de situatie gezocht. Dit kan zijn dat een klas pauzeert met het programma, dat de rollen worden herverdeeld, dat de trainer voor advies wordt ingeschakeld of dat het onderzoek tijdelijk of definitief gestopt wordt. Bij een definitieve stop eindigt het onderzoek naar SterkWerk op de school. Tijdens het overleg wordt ook besloten of en hoe de resterende metingen worden gedaan.

Verwerkte gegevens

Door de Rijksuniversiteit Groningen

Personalia. De personalia die in dit onderzoek worden verwerkt zijn de naam en het geboortedatum van het kind. Wij verwerken personalia omdat wij de antwoorden van de vragenlijsten aan elkaar moeten kunnen koppelen. Dit doen wij om veranderingen tussen de afnamemomenten te kunnen onderzoeken. Verder kunnen kinderen elkaar bijvoorbeeld noemen bij de vraag: “Wie helpt jou met opdrachten?” of “Wie vind je niet leuk?”. Om dit mogelijk te maken hebben wij informatie nodig, die het mogelijk maakt om personen te identificeren (personalia). Zie “Pseudonimisering” voor meer bescherming van persoonsgegevens.

Onderzoeksgegevens. De volgende informatie wordt in de online vragenlijsten gevraagd aan het kind: welzijn van het kind, sociale relaties in de klas, gedrag van het kind, hoe het kind denkt over de omgang met anderen, de houdingen van het kind ten opzichte van de school en een aantal achtergrond vragen. In de online vragenlijsten kunnen kinderen elkaar noemen, bijvoorbeeld bij de vraag: “Wie helpt jou met opdrachten?” of “Wie vind je niet leuk?”. Als de ouder of verzorger toestemming voor zijn of haar kind intrekt kan de leerling nog steeds door andere leerlingen worden genoemd.

Rollen binnen SterkWerk. Wij vragen de leerkracht om aan ons door te geven wie in de klas welke rol heeft in het kader van SterkWerk en om hun inschatting te geven van bv. de populariteit van de rol of de

zelfstandigheid die de rol van de leerling vraagt. De antwoorden op de vragenlijst van een leerling kunnen worden gekoppeld aan informatie over de rollen.

Door de school

Rapporten. Na afloop van elke online vragenlijst wordt een klassenrapport voor de leerkracht aangemaakt. Het rapport bevat vier onderwerpen: welzijn op school, pesten, pro-sociaal gedrag en populariteit in de klas. Leerkrachten krijgen gemiddelden van hun klas en informatie over hoe vaak bepaalde kinderen door hun klasgenoten zijn genoemd, bijvoorbeeld: “Wie helpt jou met opdrachten?” of “Wie pest jou?”. De leerkracht kan niet herleiden wie welk antwoord heeft gegeven. *Dit is alleen van toepassing als de school het programma uitvoert.*

Door de onderwijsinspectie

Monitoring. Elke school in Nederland moet sociale veiligheid monitoren en de gegevens terugkoppelen aan de onderwijsinspectie. De Rijksuniversiteit Groningen koppelt deze gegevens terug in de naam van de school. De volgende gegevens worden naar de onderwijsinspectie teruggekoppeld: Informatie over pesten, welbevinden op school en conflict in de klas. Hierbij gaat het om gemiddelde scores per klas en is het niet mogelijk de antwoorden terug te leiden tot een individueel kind.

Beveiliging

Alle antwoorden van het kind worden strikt vertrouwelijk behandeld. Er worden passende technische en organisatorische stappen genomen door de Rijksuniversiteit Groningen om de gegevens van uw kind te beschermen. De gegevens worden beveiligd tegen misbruik, verlies, vervalsing, vernietiging, ongeautoriseerde toegang of verspreiding en of andere onrechtmatige verwerking. Daarbij wordt altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de

(technische) mogelijkheden. De volgende maatregelen zijn in ieder geval van toepassing:

- Pseudonimisering: Dit betekent dat de gegevens die het mogelijk maken om een kind te identificeren vervangen zijn door ID-nummers. De koppeling tussen ID-nummers en persoonsgegevens is in een apart en beveiligd bestand opgeslagen. Dit bestand staat opgeslagen op een beveiligde omgeving, waar alleen drie onderzoekers toegang toe hebben. Dit zijn de hoofdverantwoordelijke van het project, de coördinator en de datamanager. Als onderzoekers de ingevulde gegevens gebruiken voor onderzoek, zien zij alleen het persoonlijke ID-nummer, en niet de naam en geboortedatum van uw kind.
- Uw gegevens worden versleuteld opgeslagen in de database van Bliss Software BV.
- Toegang tot de gegevens is alleen mogelijk met gebruik van een inlognaam en wachtwoord.
- Toegang tot de gegevens is alleen mogelijk voor specifieke personen die daar toestemming voor hebben gekregen (bv. externe onderzoekers).
- De gegevens worden gedeeld via de server van de universiteit (Unishare). Externe onderzoekers gebruiken daarvoor een unieke, persoonsgebonden inlognaam en wachtwoord.
- Elke toegang tot de gegevens wordt bijgehouden.
- Alleen de door een externe onderzoeker specifiek opgevraagde gegevens worden aangeleverd.
- Het uitwisselen van de gegevens gebeurt altijd via een versleutelde verbinding.
- Verwerking van de gegevens binnen de Rijksuniversiteit Groningen gebeurt op een beveiligde schijf.

Ontvangers en verwerking van de persoonsgegevens

Projectpartners

Voor de uitvoering van het onderzoek schakelt de Rijksuniversiteit Groningen een externe partner in. Deze ontvangt en verwerkt daarvoor de persoonsgegevens van uw kind. Het gaat om:

- Bliss Software BV. Dit bedrijf heeft de software ontwikkeld voor het afnemen van de online vragenlijsten. Bliss Software BV maakt gebruik van de infrastructuur van Microsoft Azure. Gegevens worden versleuteld gecommuniceerd naar de server door een SSL certificaat. Om de geheimhouding en veiligheid van de gegevens te garanderen heeft de Rijksuniversiteit Groningen met Bliss Software BV een bewerkersovereenkomst afgesloten.

Externe onderzoekers

Externe onderzoekers kunnen op verzoek eventueel toegang krijgen tot een gepseudonimiseerd onderdeel van de gegevens. De ouders/verzorgers geven hier apart toestemming voor. Pseudonimisering betekent dat de gegevens die het mogelijk maken om een persoon te identificeren (naam, geboortedatum) vervangen zijn door ID-nummers. De koppeling tussen ID-nummers en persoonsgegevens is in een apart en beveiligd bestand opgeslagen. Voor externe onderzoekers is het dus niet mogelijk te herleiden bij wie en op welke school de vragenlijsten zijn afgenomen. Zij weten dus ook niet wie het antwoord heeft gegeven. Er worden overeenkomsten gesloten met deze onderzoekers. In deze overeenkomsten staat dat de gegevens alleen mogen worden gebruikt voor het doel waarvoor ze zijn gekregen. Daarna moeten de gegevens worden vernietigd. Ook mogen deze gegevens niet worden doorgegeven aan derden. De onderzoekers mogen de gegevens alleen verwerken als zij deze geheim houden en passende beschermingsmaatregelen nemen.

Bewaartermijnen

De naam en geboortedatum van het kind worden tot 10 jaar na afloop van het onderzoek bewaard. Wij bewaren deze gegevens om de antwoorden van het kind op de verschillende vragenlijsten te kunnen koppelen. Daarna worden deze gegevens permanent verwijderd. Na deze verwijdering is het niet meer mogelijk om te achterhalen wie welke antwoorden heeft gegeven. Dit betekent dat het ook 10 jaar lang mogelijk is om de toestemming voor dit onderzoek in te trekken (zie: Rechten van ouders/verzorgers). Het gepseudonimiseerd onderdeel van de gegevens wordt voor verder onderzoek bewaard.

Rechten van ouders/ verzorgers

Ouders en verzorgers en hun kind hebben op grond van de privacywetgeving diverse rechten. Om van hun rechten gebruik te maken kunnen zij contact opnemen met de Rijksuniversiteit Groningen. Ook bij vragen over de privacy van het kind kunnen zij terecht bij de universiteit. De Rijksuniversiteit Groningen behandelt de verzoeken van ouders en verzorgers binnen een maand. Om een verzoek te kunnen behandelen moet de Rijksuniversiteit Groningen vaststellen of het verzoek is ingediend door een bevoegd persoon. Daarom kunnen ouders en verzorgers om legitimatie worden gevraagd voordat het verzoek in behandeling wordt genomen.

Rechten volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De ouder/verzorger kan vragen om een overzicht te krijgen van de persoonsgegevens van het kind en hoe deze verwerkt zijn. Het gaat dan om de gegevens die het mogelijk maken om het kind te identificeren. Als de ouders/verzorgers vinden dat deze gegevens niet kloppen kunnen zij vragen om deze aan te passen. Als de ouders/verzorgers niet langer willen dat de persoonsgegevens van hun kind worden verwerkt, kunnen zij dit doorgeven. De verwerking van de gegevens van het kind wordt dan gestopt. Ouders/verzorgers kunnen ook vragen om deze gegevens te laten verwijderen. Ouders/verzorgers hebben in bepaalde gevallen recht op een

Contactpersoon onderzoek: Julia Fischmann
E-mailadres: sterkwerk@rug.nl
Telefoonnummer: 050 3635490

afschrift van de persoonsgegevens van hun kind in een bruikbaar formaat. Om een verzoek te beoordelen en af te handelen, worden persoonsgegevens verwerkt.

Toestemming intrekken. Ouders en verzorgers kunnen hun toestemming tot 10 jaar na afloop van het onderzoek intrekken. Als zij niet langer willen dat hun kind meedoet aan het onderzoek, dan kunnen zij de deelname stoppen. Hiervoor kunnen zij contact opnemen met de school of direct met de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen. Als een ouder of verzorger zijn toestemming intrekt of vraagt om het verwijderen van persoonsgegevens nadat de gegevens al verwerkt zijn, kan dat niet achteraf ongedaan worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld dat al gepubliceerde wetenschappelijke artikelen niet kunnen worden aangepast. De wijzigingen gaan wel in voor alle artikelen die nog gepubliceerd moeten worden.

De contactgegevens van de Rijksuniversiteit Groningen zijn:

Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72, 9700 AB Groningen
E-mailadres: privacy@rug.nl
Functionaris voor de Gegevensbescherming: Arjen Deenen

Contactpersoon onderzoek: Julia Fischmann
E-mailadres: sterkwerk@rug.nl
Telefoonnummer: 050 3635490

U kunt altijd bij de Rijksuniversiteit Groningen terecht met uw vragen. Daarnaast hebben ouders en verzorgers het recht om de Rijksuniversiteit Groningen aan te klagen bij de toezichthoudende autoriteit. Dit is in Nederland de Autoriteit Persoonsgegevens. Een eventuele klacht kan gaan over alle aspecten van verwerking van de persoonsgegevens van de kinderen, bijvoorbeeld het niet juist verwerken van ingetrokken toestemming, het langer bewaren van

Contactpersoon onderzoek: Julia Fischmann
E-mailadres: sterkwerk@rug.nl
Telefoonnummer: 050 3635490

persoonsgegevens dan afgesproken en het verzamelen van meer persoonsgegevens dan is gemeld voorafgaand aan deelname aan het onderzoek.

Veranderingen in het privacybeleid

De Rijksuniversiteit Groningen kan het privacybeleid wijzigen. Dit is mogelijk als wet- en regelgeving veranderen, of bij technologische vooruitgang en de daaruit volgende nieuwe toepassingen. Als dit tijdens dit project gebeurt, dan lichten wij de school, ouders en verzorgers op tijd in. Als dit na afloop van het project gebeurt, dan worden de school en ouders en verzorgers alleen geïnformeerd als de wijziging een fundamentele verandering betekent van de rechten als belanghebbende van de gegevens van het kind.